

14. april 2015

Anigaasaqarnikkut ingerlatsineq pillungu nalunaarussiaq 2015
(Anigaasaqarnermut aatsitassanullu naalakkersuisoq)

Siumumiit aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarussiaq 2015 oqaaseqarfiginissaani aallarniutigalugu ima oqassaagut. Nunatsinni ineriartornerusinnaanermut alliseequssuarput naalagaaffimmuut Danmark-mut sutigut tamatigut pituttugaasutut inissisimanerput aningaasatigut ineriartornerusinnaanermut noqitsisuisoq allangortikkiartuaartariaqalerparput.

Taamaatumik pisariaqarpoq nunatta Danmarkillu akornanni aningaasat ingerlaarnerat pillugu nunatsinniit qulaajaatitsisoqarnissaa tamatumunnga ilanngullugit qulaajaaffigalugit nunatsinniit Danmarkimut aningaasanik annissuinerujussuaq aammalu Nunanut allanut niuernitsinni Danmark aqutsigeqqaarlugu niuernerup ingerlaneqarnera nunatsinnut qanoq akeqarnersoq, tamatumunngalu ilanngullugu misissoqussarvarput Transfer pricing-imik atuillutik nunatsinni ingerlatseqatigiiffissuit anginerit nunatta pisuussutaanik aalisakkanik qalerualinnillu avammut niuernerminni iluanaarutitaqanngitsumik nunatsinniit annissuinerat nunatsinnut aningaasatigut qanoq annertutigisumik annaasaqaataasarnissoq.

Nunarput namminersornermiit annerusumik alloriartittariaqalerparput, Siumut isumaqarpoq aningaasat siunissami maannarnit amerlanerusut nunatsinni kaaviaartinnissaat sulissutigalugu suka-taarnerussasugut sulimi periarfissarpassuaqarpugut suleqatigiikkutta.

Tamatumani aalisarnikkut naleqarnerulersitsineq takornariaqarnikkut toqqaannarnerusumik tikissinnaanermut periarfissat aatsitassarsiornikkut aningaasarsiorsinnaaneq ilinniartitaanikkullu pitsangorsaanissat sakkussat pitsaanersarigaat Siumumiit isumaqarpugut, minnerungitsumik inuiaqatigiinni sulisinnaasut tamarluinnarmik atorfissaqartinneqarnerannik pisariaqartitsisinerput ikioqatigiinnerusariaqarnerpullu nassuerutigisariaqarippu Siumut isumarpoq.

Nunatta aningaasaqarnikkut siunissami unammilligassai nalunaarussiaqatigut ilisimalereernikuuagut, tamakkuli akissaqarfigiumallugit aaqqissuuseqqinerit aallartisarfiini aningaasat nunatta ineriartortinnissaanut atorfissaqartitavut pisuussutitsinnit maannamut ilaatigut atorluannngisatsinnit sukkarnerusumik anigaasarsiuteqarluta pissarsiarisariaqalerivut Siumumi isumaqarpugut.

Siumup anguniartuarpaa aningaasarsiornikkut inuiaqatigiit isumatuumik patajaatsumillu tunngaveqarlutik ingerlatsiffiussasut.

Siumumi isumaqarpugut Nunatta aningaasarsiornikkut toqammavii tassaassasut pisuussutit uummassusillit uummaatsullu. takornariaqarneq ilinniagaqassutikkullu sulii qaffassaaneq

Siunissami aningaasalersugassat amerliartorput, pisariaqartitavut aningaasalersugassat eqqarsaatigalugit allanik isumalluutissaqanngilugut aamma ilisimalluinnarparput ineriartorneq akeqarmat immitsinnullu piunaffiginerusariaqalerpugut.

Ukiuni atukkatsinni aningaasarsiornikkut ilungersunartumik inissisimavugut tamannali isumaqanngilaq pitsaasup tungaanut periarfissaarunnertut.

Nalunaarusiakku naalakkersuisut assigiinnigitsutigut tullerriiarinernik suliaqarniarnerat iluarisimaarparput. Aamma aaqqissuuseqqinnerinnaq sipaaruteqarnikkut naamangitsutut Naalakkersuisut naliliinerat isumaqatigaarput aningaasaqarnikkut siuariartornissamullu siuarsaataasussanik aallartitsiniarnerat taparserparput Siumumilu suleqataassaagut

Aalisarneq

Tamatta ilisimalluarparput siammasissumik nunaqariuseqarnerput aamma ilisimalluarparput pisuussutit ummassusillit atorluarnerusinnaagivut.

Aalisarneq eqqarsaatigalugu inuit periarfissaminnik atuerusukkaluartut mattussornagit periarfissaa-
nik aqutissiuunnerusariaqarpavut piffissamimi sivitsortumi ilaatigut inuussutissarsiorusukkaluartut
tamatumani aalisarneq eqqarsaatigalugu, amerlasuutigut suli aaqqiivigineqanngitsut
kipiluttunartumik inissisimatippavut, piaartumik aaqqiivigineqartariaqarput tamatumani
sinerissamut qanittumik aalisarnermik ingerlatserusukkalarlutik akuersissutinik pissarsineq
ajuleqqasut eqqarsaatigaavut, immitsinnut naallerartumik inissisimatinnerput tamaangga
killeqarniarli aamma tamanna pimoorullugu piaartumik sulissutigineqarniarli.

Siumut isumaqarpoq pisortaqarfinni qullersaasut pissaanermik tigummininnerat naalakkersuiner-
mik akisussaasut misissortariaqaleraat pisariaqarneralu naapertorlugu aaqqiissuteqarlutik ersarippa-
llaarpoq pissaaneq angivallaartoq pisortaniimmat tamatumalu sulissutiginerani tamakkisumik
siumumi naalakkersuisunut tunulequtaagatta erseqqissassavarput.

Taamatuttaaq aalisarneq tunitsiveqarnerlu eqqarsaatigalugit Selskabit ilaatigut nammineq pigisarput
Royal Greenland A/S sumiiffiit ilaani kisermaasinera naapertuunnersoq nalilersorneqartariaqarpoq.
Unammilleqatigiinnerlu pisariaqartassamat eqqumaffigeqquarput taamatullu tunitsiviit salluna-
veequtitulli matoqqatitai ingerlatserusuttunut piaartumik periarfissarsiuqqassasut aqutissiu-
teqquagut, nunaqarfinni innuttaasut namminneq allanik ingerlatserusuttunik suleqateqarnermikkut
ingerlassinnaavaat ullumikkutut sallunaaveequtit matoqqatikkunnaarniassavaat inuiaqatigiimmi
akilersimavaat atortariaqarpavullu.

Siumumiit ilanngullugu Naalakkersuisunut kaammattuutigissuarput, Royal Greenlandip
tunisassiorfeeqqanik nammineq ingerlakkumangisaminik namminersortunut tunisigaangami,
pittuttuisunik piumasaaqateqartarnera (klausul) ingerlaannartumik atorunnaarseqqullugu,
Naalakkersuisummi piginnittutut taamaaliorsinnaamat.

Piniarneq piniakkanillu atuinertut

Nunatsinni imminut pilersornerunissarput oqariartaasinningsimavoq, Siumut isumaqarpoq timita-
liinerusariaqartugut piniakkat eqqarsaatigalugit, nunatta ilaani soorlu tunumi avanersuarmilu
imminut pilersorusukkaluartunut killilersuinerput nalileqqittariaqarpoq piaarnerusumillu
aaqqiinissaq pisariaqartoq Siumut isumaqarpoq.

Taamatutaaq nalinginnaalersimavoq inuunertik tamaat piniarnermik inuussutissarsiummik ingerlataqartut sunngiffimmi piniarnermut allagartaqalernissaanik allagartalersuiniarsarineq. Ilumut oqartariaqarpugut politikerit avaqqullugit atorfillit pissaaneqarpallaalersimanerannut takussutissaava? pissutsit aaqqinnissaannut Naalakkersuisut suliaqartariaqalerput aamma atorfilittat Naalakkersuinikkut siunniussanut suleqataasariaqalerput Naalakkersuisullu sukannernerusumik aqutsisariaqalerput. Siumup piumasaa paatsoorneqarsinnaanngitsoq unaassaaq: *Politikkikkut nunarput aqunneqassaaq.*

Pisuussutit uumaatsut

Nunarput avatitsinnit soqutigineqaleraluttuinnartoq nalunngilarput pissutsillu tassunga inissikkiar-tortillugit aatsitassatigut iluaquteqarniarneq sukkanerusumik suliniuteqarfiusariaqartoq Siumut isumaqarpoq aaqqissuuseqqinnerit aningaasatigut maannarnit annerujussuarmik pisariaqartitsi-viupput taamaattumillu aningaasatigut pisuussutit uumaatsut atorlugit maannarnit annerusumik sukkanerusumillu aningaasarsiu-taanissaat anguniartariaqalerpoq. Avataaniit aningaasaleerusuttut nunarput patajaatsutut inissisimasooq paasisariaqaraat Siumumi isumaqarpugut, piumasaqaatit ersarissut, ilisimasat tunngavigalugit ataatsimoorussamik ingerlatsineq Siumumiit taperserlugu suli sukkanerusumik angusaqarnissaq angutserneqartariaqartoq isumaqarpugut.

Ilinniartitaaneq

Inuiaqatigiinni sakkussatta pingaarutillit ilagaat ilinniarsimassutsip qaffasissumik inissisimanissaa tamannalu siunissami pimoorullugu anguniassagutsigu ilinniarsimasuutivut atorfinnut qaffasissunut aporfilersuinata misilittagaqalernissaannut aqqtissiuuttariaqarivut Siumumi isumaqarpungut, tamatumani aamma imaani aalisarnermi aqumiutut ilinniarsimasut ilanngullugit.

Taamatullu pisortat pigisaanni allaffissornikkut kalaallit misilittagaqalernissamut ilinniarsimasa-minnik atuinissaat aqqtissiuuttariaqalerparput, pimoorullugu immitsinnut piumaffigaluta uunga killikkutta imatut angusaqarsimassaagut, tamanna sapiisuseqarfigineqarnerusariaqartoq Siumut isumaqarpoq naalakkersuisunullu kaammattuutigissallugu pilersaarusiorneqalertariaqartoq pisortani atorfiit qaffasinnerusut Kalaallinik inuttaqalernissaat aqqtissiuullugu sapinngilagut piumassuserli-una anguniagassamik saqqummiussisoqarnissaa amigaataaginnartoq.

Meeraaqqeriviit tassaapput inuiaqatigiinnut akulerunnermi aqqtit siulliit, toqqissisimasumik anguniagaqarfiusumik ingerlatsinissaq pingaaruteqartoq Siumumi isumaqarpugut, anguniakkat meeqqat inuiaqatigiillu pisariaqartitaannut naapertuuttut ersarinnerusariaqarpugut.

Ilinniartitaanermi meeqqat atuarfiat pingaarutilerujussuuvooq, Siumumi isumaqarpugut meeqqat atuarfianni naammassillutik ilinniartinnut qaffasinnerusunut ingerlaqqittartut aqqtissiuuneqarnerat pimoorunnerusariaqaripput.

Nalunngilarput meeqqat atuarfiat kommuunit ingerlatarigaat, killiffik ajorpoq nukittorsartariaqar-poq. Atuarfimmitt naammassisut ilinniartinnut qulliunerusunut ingerlaannaq isersinnaanerat aqqtissiuunnarutsigu Namminersorlutik Oqartussat peqataanerusariaqartut Siumut isumaqarpoq,

naammanngilaq oqaannassalluni kommuunit akisussaafigigaat, Inatsisartunuku akisussaaffiup Kommuuninut isumagisassangortinneqarnera aalajangiinermikkut atuuttussangortitaat, pissutsit akuleruffigisariaqalersimappata qulaajaanerusariaqarpugut aaqqiissutissanik ujartuilluta kommuunit peqatigalugit.

Piareersarfinnut aningaasaliissutit siunissami qaffakkiartortussat isikkoqarput, pisussaaffiit meeqqat atuarfianni naammassineqartussat Piareersarfimmut nuukkaluttuinnartutut isikkoqarput, ineriartorneq tassunga ingerlassanngitsoq Siumumi isuqarpugut, meeqqat atuarfiat nukittorsarneqassaaq piareersarfiit pisariaqartinneqarnerat, minnerpaangortinneqarnissaa anguniarlugu pisariaqartitsinermullu naapertuuttumik piareersarfiit aningaasalersorneqassapput, ullumikkut aningaasatigut killiffitsinni aningaasanik atueriaaserput tassalu suna aningaasalerneqassappat, suut pilliutigalugit tamanna qimanniarlugu aningaasat kaaviiartut amerlanerusariaqartut Siumumi isumaqarpugut, taamaattumillu inuussutissarsiornikkut periarfissavut tamakkiinerusumik aalluttariaqarput.

Takornariaqarneq inerisarnerullugu

Takornariaqarnikkut inerisaanissanut silaannakkut angallannermi Naalakkersuisut qinigaaffiup ingerlanerani iliuusissanik 2016-imut ukiullu kinguliinut tunngavissanik suliaqarnerat nammassipat peqataassaagut, silaannakkut angallanerup toqqaannarnerusumik angallassinissat pisariinnerusumik aaqqissuneqarnissaat aqutissaammat takornariaqarnerup maannakkornit annerusumik inerisarnissaanut.

Nunatta iluani silaannakkut angallanerup pisariinnerusumik aaqqissuussivigineqarnissaa aningaasanik atuinissamik pisariaqartitsiviuvoq, tamatumunngalu avataanit aningaasaliisinnaasut peqataasinnaanerat misissuinnermut ilanngulluni misissorneqarnissaa Naalakkersuisunut kaammattuutigissavarput aningaasatigut tulleriaarinitinni aningaasalersugassanut allanut kinguarsaataangitsumik periarfissat allat misissortariaqarmata aamma avataanit aningaasalersorneqarsinnaasut eqqarsaatigalugit.

Suliffissaaleqineq

Nunatsinni suliffissaaleqineq annertuumik nalaassimavarput, naak annikilliarortutut isikkoqarluartoq sulii suliaq annertuujuvoq, Kommuunit suleqataanissaat pingaartorujussuuvoq, taamaattumillu susassaartut peqataanissaat tamatigut suleriaqqinnermi sakkussat pingaarnersaraat.

Ukiuni kingullerni nunatsinni suliffisuit pingaartumik aasakkut sulisussaaleqisarnerat tusartuarparput tamanna suleqatigiissutigalugu aaqqitassaq suliaassaavoq angisooq, taamaattumik suliffissuarni ingerlataqartut Kommuunillu peqatigalugit ingerlatsinissaq pisariaqartoq Siumumi isumaqarpugut. Suliffissaaleqineq qaangerniarlugu suliffiit nutaat pilersinneqarnissaanik sulineq ilungersuullugu ingerlateqqeqqullugu Siumumiit kaammattuutigissuarput. Pingaaruteqanngitsuunngilarlu inuit sulilerumallutik piumassusillit amerlanerulersinniarlugit qanimut inuttut siuariartornissaat taperserorumallugu katsorsartikkumasut inunnut taakkununga naleqquttunik neqeroorfigineqartarnissaat. Tassani pineqarpoq akisussaaqatigiinneq nammaqatigiinnerlu. Katataasutut misigisimasut ammut naqittaateqqinnagit, akerlianilli peqataateqqilernissaat pisariaqarmat.

Utoqqaat

Siunissami utoqqaat amerliartornerat ukioqqortusiartornerlu assigiinngitsutigut sillimmartaarfissaa-voq utoqqarnik sullisineq eqqarsaatigalugu

Ullumikkut killiffitsinni utoqqarnut ulloq unnuarlu paaqqinniffiit malinnaanerat ernumanartoqartoq Siumut isumaqarpoq. Init pisariaqartitat ilaatigut ataatsimut atorneqarput Kommuunini arlalinni utoqqaat peqqissut aanaartoorsimasut puigortungortullu ataatsimut najugaqarfegartinneqarlutik, illoqarfiit ilaanni tamanna pisariaqartitsinermut siunissami qanoq annertutigisumik pisariaqartinneqalissanersoq nalilersorneqartariaqartoq Siumut isumaqarpoq, taamaattumillu Naalakkersuisunut kaammattuutigissavarput Kommuunit suleqatigalugit misissuineq aallarteqqullugu.

Taamatuttaaq peqqinnissakkut sullissinermi aningaasatigut maannakkornit annerusumik kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq, taamaattumik aningaasatigut maannakkornit annerusumik unam-milligassaqarnera piareersimaffiginarlugu, aningaasatigut isaatitsiviusinnaasut aningaasarsiorfissat amerlanerunissaat sukkanerusumik sulissutigissallugu pisariaqartoq Siumumi isumaqarpugut.

Utoqqalinersiaqartitsinermut tunngasunik aqqissuusseqqinnerit nalunaarusiami piareersaatigineqarnerat oqaatigineqarmat saqqummiunneqarpat nalilersuinerni peqataassaagut.

Utoqqartagullu taakkuupput inuunermi misilittagarpassuallit, peqqillutik suli inuiaqatigiinni sulerusuttut atorluarneqartariaqarput, soorlu aamma perorsaanerami isummersuinermilu atorluarneqartariaqartut. Minnerunngitsumik suaasatta ileqqunik eriaqisassatsinnik suli tunniussassarpas-suaqarnerat atorluarneqartariaqartoq Siumumi isumaqarpugut.

Isumaginninerup iluani assigiingitsutigut maannamut iluarisimaakkatsinnik sulissuteqartoqarnera arajutsisimangilarput, isumaginninnermullu Naalakkersuisup suliassaqarfimmi pingaarutilimmi alloriaqattaarnera iluarisimaaratsigu Siumumiit oqaatigissavarput.

Kalaallit Nunaata Radioa – KNR

Ukiut tamaasa 68,5 mill.kr. KNR-imut Nunatta karsianiit tapiissutigineqartarput, taakkua aningaasarpaalussuupput. Radiokkut TV-kullu aallakaatitsisarneq pillugu Inatsisartut Inatsisaat nr. 7, 8. juni 2014-imeersoq naapertorlugu KNR sulisussaavoq ilaatigut makku siunertaralugit TV, Radio nittartakkallu imaluunniit assigisaat aqqutigalugit inuiaat kalaallit tamarnik aallakaatitassanik sullissinernillu qinigassaqarnissaat qulakkiissallugu, tassani pineqarput nutaarsiassaqartitsineq, qaammarsaaneq, ilinniartitsineq, eqqumiitsuliorneq aliikkutassaqartitsinerlu inunnik sullissinernik pisussaaffiusut. Iulumut KNR pisussaaffimminik tamakkuningga ullumikkut naammassinnissinnaava? KNR-imiit suliaq inuiaqatigiinnut tunniunneqartoq pitsaassutsikkut qanoq nalilerneqarsinnaava? KNR-ip qaammarsaaneq qanoq ingerlappaa? Ilinniartitsineq qanoq ingerlappaa? Nutaarsiassaqartitsineq tamatigoortuua? Nutaarsiassaqartitsineq ileqqorissaarnissamik naammassinnittumik ingerlanneqarpa? KNR inuttaasunik Kalaallinik sullissisussatut aningaasalersorneqarpoq, ullumikkut KNR-imi piffissaq qanoq aannertutigisoq qallunaatut atorneqartarpa? KNR-imi tusagassiorlut atorfillillu siuliaminnut naleqquttumik akissaasersorneqarpat? Tamakku apeqqutit akuttunngitsumik Naalakkersuinikkut qaqqinneqartarput, soorlulu iluamik akissutissarsiffigineqassanatik. Taamaattumik Siumumiit Naalakkersuisunut kaammattuuti-gissuarput KNR-pillugu arlaanaannulluunniit attuumassuteqanngitsunik KNR qulaajaaffigeqqullu-

gu, taamaaliornikkut nalilersuereernerup kingorna KNR-imut piumasaqaatit naleqqussaqqinneqarsinnaaniassammata.

Allaffissornermi aningaasartuutikillisaaneq

Naalackersuisut allaffissornermi aningaasartuutaasartut sullissineq appariartinngikkaluarlugu aningaasartuutikillisaanissanik suliaqarnerat Siumumiit iluarisimaaratsigu oqaatigissavarput.

Tamatumungalu Namminersorlutik Oqartussat Kommuunillu akornanni allaffissornerup millisinnisaanut suleqatigiinnissaat kaammattuutigissavarput. Kommuunit kattunerat siunertaqarpoq ilaatigut akisussaaffinnik Namminersornerusut akisussaaffiisa Kommuuninit ingerlanneqarsinnaasut nuunneqarnissaannik, tamatumunngalu akisussaafiit sorliit tullinnguunnersut Naalackersuisunut pilersaarudioqqullugu kaammattuutigissavarput, Kommuunit kattuffiat peqatigalugu sulissutigineqassasoq.

Allaffissornermi aningaasartuutit annikillisarniarnerini qanoq ikaarsaariarfilerlugit ingerlanneqarsinnaasut pilersaarudioqartariaqartoq Siumumiit isumaqarpugut.

Nunatta karsiata 2014-imi naatsorsuutai

Isertitat naatsorsuutigineqartumit 225-mio kr missaanik ikinnerunissaat oqaatigineqarpoq, nikingassutaanerpaatullu oqaatigineqarput akileraarutitigut isertitat ikinnerunerat, eqqussuinermi akileraarutit, inissianik tunisinermi naqissusiinermut akileraarut, avaleraasartuunut akileraarut ingerlatseqatigiiffinniillu iluanaarutit.

Isertitat ikinnerunerat naatsorsuutigisamik angusat ajornerunerannik kinguneqarpoq, tamanna mianersortumik ingerlatsinissamik piumasaqarpoq aammalu aningaasarsuutaasinnaasut maannakkornit annertunerusumik anguniagaqarfuiunissaanik tikkuussilluni.

Siunissami nunatsinnut isertitsissutaasinnaasut annerpaamik nunatsinnut iluaqutaanissaat anguniarlugu Pituffimmut akisussaaffiup nunatsinni naalackersuinikkut tamakkiisumik akisussaaffigineqalernissaa piffissanngorpoq nalilersussallugu.

Tamanna ilaatigut piareersarneqalereertariaqartoq Siumumi isumaqarpungut, nunarput pigaarput tamanna aamma Pituffiup sakkutooqarfittut inissisimanera ilanngullugu akisussaaffigilertariaqarparput Naalagaaffimmut Danmarkimut tassanilu suliffeqarfinnut nunatsinni aningaasatigut pissarsissutigisartakkatsinnut sanilliullugu pissarsissutiginerujussuusaraat eqqoriaannarsinnaavarput, maannamut pissutsit taamatut ingerlanerat eqqarsaatigalugu immitsinnut aperisariaqarpugut, pissutit Pituffiullu aningaasatigut nunatsinnut iluaqutaanerunissaa qaqugumut killilerniaratsigu? Siumut isumaqarpoq killissani tikittariaqaleraa aningaasatigut annertunermik pissarsissutaanissaa angussagutsigu Namminersornermiit annertunerusumik alloriarnissaq aallartittariaqaleripput Siumut isumaqarpoq.

Siunissami allangortiterinernut Naalagaaffiup tapiissutai qaffariarsinnaangillat Namminersornermut isumaqatigiissut malillugu, allannguinerit nunatsinni atugarissaarnerlu appariartinnagu nammineq

akiligassaraavut, taamaattumik nunarput tamaat aningaasatigut iluaqutigisinnaasavut atortariaqalerpavut tamannalu kinguarsarnagu sulissutigisariaqalersoq Siumut isumaqarpoq.

Inuiaat saperasi isumaqaleritsi, nunarput pigaarput aamma maaniippugut inuujumalluta, taamaattumik aningaasarsiutigisinnaasavut tamaasa tamakkiisumik pissarsissutigisariaqalerparput, aamma Pituffiup sakkutooqarfittut Amerikarmiunik atorneqarnera nammineq isumaqatigiissutigisinnaalertariaqarparput isiginnaartuinnarunnaarluta.

Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarussiaq 2015 imartooq siunissamilu aqqissuusseqqinnissamik ersarissunik suliniuteqarnissamik oqariartuuteqartoq Naalakkersuisunit saqqummiunneqartoq Siunissami unammilligassanik annertuunik tikkuusisoq partiinit suleqatigiiffiulluurtumik isummorsorfigalugulu sulissutigisinnaa neriuuteqarfigalugu Siumumiit tusaatissatut tiguarput Naalakkersuisullu sulilluarnissaannik kissaappavut.

Jens Immanuelson
Siumut